

Mündlicher Volksschwank und romanhafte Erzählformen im »Lalebuch«; *Elias L. Rivers*: Oral und written poetry in Gongora; *Calvin S. Brown*: Faulkner's use of the orale tradition; *Roger Mercier*: Les contes sénégalais de Birago Diop.

Divna Zečević

DAS ROMANISCHE ELEMENT AM BALKAN. III. GRAZER BALKANOLOGEN-TAGUNG 1968. Redaktion: WALTER WÜNSCH. Beiträge zur Kenntnis Südosteuropas und des Nahen Orients, VII. Band. Rudolf Trofenik, München 1968, 85 str.

Knjiga sadrži radove, zapravo predavanja održana na III savjetovanju balkanologa u Gracu, ljeti 1968. Okvirna je tema ovoga savjetovanja bila — kao što se iz naslova knjige vidi — *Romanski element na Balkanu*. Prvo je takvo savjetovanje održano 1964. godine s okvirnom temom *Narodna glazba jugoistočne Evrope*, a drugo 1966. s temom *Orijentalni element na Balkanu*. Domaćin je ovih priredaba Akademija za glazbu i likovnu umjetnost u Gracu. S područja raznih disciplina na ovim su savjetovanjima dosada sudjelovali učenjaci iz Austrije, SR Njemačke, Jugoslavije, Rumunjske i Grčke.

S područja etnologije i folklora, kulturne povijesti, narodne književnosti i muzikologije knjiga sadrži šest radova.

Članak *Milovana Gavazzija* (Zagreb) *Slojevi romanskih kulturnih elemenata na Balkanu* sistematski donosi određen broj pojava tradicijske materijalne i duhovne kulture, gdje na njihovo podrijetlo upućuje već sam romanski naziv. Ta su kulturna dobra na prostor jugoistočne Evrope pritjecala iz dva romanska izvorna područja: jedno je na zapadu, apeninsko, zapravo sredozemno, a drugo, rumunjsko-aromunsko na istoku. Možemo ih naći gotovo na svim područjima narodnoga kulturnog stvaralaštva: u nošnji, običajima, plesovima, nakitu, mjerama, kućnom inventaru, rukotvorstvu, stočarstvu. Od brojnih ovdje navodimo samo neka: vrsta podsuknje *brnja* (< *(Hi)bernia*), zatim tkanje zvano *raša* (< *Arras*) kao i *gogran* (< *grosgrain*), poznata puška *breška* (< *Brescia*), drvena mjera za žito *star* (< *starium*), brojenje stoke po parovima *do — pato — šasto — sopći — zeći* (2 — 4 — 6 — 8 — 10), *pogača* (< *fogazza* odn. *foccacia*), *(v)urda = skuta* (< *excocta*), uz još izvjestan broj drugih elemenata, kojima, istina, nedostaje romanski naziv, no po svojim značajkama ukazuju na svoje romansko podrijetlo (*badnjak*, biranje seoskog »kralja« i dr.).

Leopold Kretzenbacher (München) u radu *Romanski agonalni običaji na slavenskom jugoistoku* iznosi nove poglede na podrijetlo, rasprostranjenost i društvenu ulogu momačkih borbenih igara, koje su dominantna pojava na jugoistočnom evropskom sredozemnom prostoru, s osobitim obzirom na korčulansku *kumpaniju*. Na taj je rad autor bio potaknut knjigom I. Ivančana »Narodni običaji korčulanskih kumpanija«. Dok Ivančan čitavom kompleksu običaja koji su vezani uz *kumpaniju* (ples s mačevima, biranje seoskog kralja i odsijecanje glave volu) oprezno dopušta mogućnost praslavenskog, odnosno predslavensko-tračkog naslijeđa, na temelju analize historijskog materijala — dobrim dijelom s našeg, jadranskog Sredozemlja, dotle autor nastoji pokazati

kako je taj kompleks — po njegovu mišljenju zapadnoevropskih običaja vezanih uz viteške igre — postao svojinom slavenskog Sredozemlja posredstvom gradske, talijanske kulture.

Josef Matl (Graz) u članku *Romanski element na Balkanu s osobitim obzirom na širenje italomanske kulture* govori o prodoru i infiltraciji italomanske kulture i njezinu utjecaju na jezično izražavanje, literaturu pa i na oblikovanje »visoke« kulture balkanskih naroda. Pri promatranju toga utjecaja treba uzeti u obzir ilirsko-trački supstrat, zatim zapadnorimsku latinsku i istočnorimsku bizantsku nadgradnju, kao i djelovanje mletačkog gospodstva. U jeziku je taj utjecaj vidljiv u mnoštvu romanskih, odnosno talijanskih termina i izričaja, još danas u živoj upotrebi. Autor iscrpno navodi poimence one talijanske pisce koji su svojim djelima izravno ili neizravno djelovali na književno i znanstveno stvaranje pojedinih balkanskih pisaca, a nije propustio spomenuti ni brojne naše romaniste u prošlosti i sadašnjosti.

Mihai Pop (Bukarest) u radu *Odnosi rumunjske i južnoslavenske epike*, koristeći se novijim rumunjskim istraživanjima, tipološkom obradom sadržaja i načina interpretacije upućuje na sličnosti i istovetnosti kao i na razlike i suprotnosti s izvjesnim brojem južnoslavenskih epskih narodnih pjesama i balada. U raspravi se autor — među ostalim — osvrće i na motive Lenore i zidanja Skadra, zatim na pjesme o Starini Novaku, bolesnom Dojčinu, na baladu o Banoviću Strahinji, uz navode analognih stihova i izražajnih cjelina.

Osvrnuvši se ukratko na općenite uvjete pod kojima dolazi do utjecaja jedne kulture na drugu, pridajući pri tom važnost više putu nego samom podrijetlu neke kulturne pojave, Alois Schmaus (München) u članku *Francuski doprinosi kulturi jugoistočne Evrope* izlaže u kojoj je mjeri i na koji način francuska misao osobito posljednjih stotinu godina utjecala na književnost, umjetnost i filozofiju jugoistočne Evrope.

U članku Waltera Wünscha (Graz) *Narodna glazba istoka i jugoistoka i francuski impresionizam kao izvori inspiracija muzici dvadesetog stoljeća* autor navodi kompozitore impresioniste kojih su djela u većoj ili manjoj mjeri inspirirana narodnom muzikom istočne i jugoistočne Evrope.

Ukusno opremljena, uvezana u platno, knjiga je posvećena Josefu Matlu, slavistu i balkanologu.

Andrija Stojanović

JAHREBUCH FÜR VOLKSLIEDFORSCHUNG. Im Auftrag des Deutschen Volksliedarchiv hrg. v. ROLF WILH. BREDNICH. XIII. Jg., Berlin, Walter de Gruyter, 1968, 268 str.

Kao i prijašnja godišta, tako je i 13. godište podijeljeno na tri dijela: 1) članke, 2) izvještaje i 3) recenzije, a sadrži 6 članaka, 2 izvještaja i 55 recenzija.

Na prvom je mjestu članak *Lists and Classifications of Folksongs Archera Taylora*, u kojem autor iznosi znatnije zbirke narodnih pjesama i njihovu podjelu, ističe veliku potrebu jedne jedinstvene klasifikacije svih narodnih pjesama, navodi što bi sve takva klasifikacija morala sadržavati, ali u isti